

Pratrör för S:t Olofsskolan årg.24 nr 62 7.5.2026

Sossens elevråd vann Guldhatten. Bild: Privat

Läs mera på s. 12 och framåt!

Niorna åkte på utbyte till Spanien! Bild: Privat

Läs mera på s. 23 och framåt!

Kära läsare,

du håller just nu i din hand nummer 62 av Olof. Tidningen är nu inne på sitt tjugofjärde år. Detta nummer är det första numret för detta läsår och det första numret för år 2026. Vi i tidningsklubben, eller som den också kallas Oreoklubben, vill föra vidare arvet med skoltidningen Olof (och ja - vi äter oreokex!) Jag, **Victoria Kotkamaa** är ansvarig redaktör för tidningen. Till tidningsklubben hör i skrivande stund följande medlemmar: **Amanda Sun, Christian Bonnet, Elis Nylund, Erik Edgren** och **Kaspar Liljehammar**. Jag vill tacka alla som bidragit till detta nummer på ett eller annat vis.

I detta nummer kan du bland annat läsa om elevrådets arbete i skolan. För allt sitt fina arbete så vann elevrådet Guldhatten i år, vilket är ett pris på 1000 euro som delas ut till Svenskfinlands bästa elevkår. Många elever i vår skola får åka på resor eller utbyten under våren på nian. I detta nummer kan du läsa om utbytet i Spanien. I detta nummer kan du även läsa om flera lärare i S:t Olofsskolan. Du kan läsa om Sossens nya lärare **Sara Lund** eller om Sossens nygamla lärare **Kim Virta**. Du kan också läsa en intervju om mig, Victoria, eftersom jag inte kommer att vara i Sossen nästa år. Jag kommer att vikarieras av **Luukas Lammi**, vilket jag vet att kommer bli riktigt bra. Jag kommer dock att sakna många elever och kollegor. Alla har förgyllt min vardag på olika sätt och framför allt så har jag lärt mig massor av att jobba här. Den kunskapen kommer jag att ta med mig i min nya vardag som forskare vid Åbo Akademi från och med hösten 2026. Jag vill från botten av mitt hjärta tacka alla som jag mött under vägen. Till alla mina elever vill jag önska ett stort lycka till och jag hejar på er alla. Våga ta det där steget som du drömmer om! Vi i tidningsklubben önskar er alla en skön sommar.

- **Victoria, redaktör för skoltidningen Olof och lektor i svenska och litteratur. Detta nummer har finansierats med medel från Svenska Kulturfonden i Finland.**

Logo: Hilma Sewón

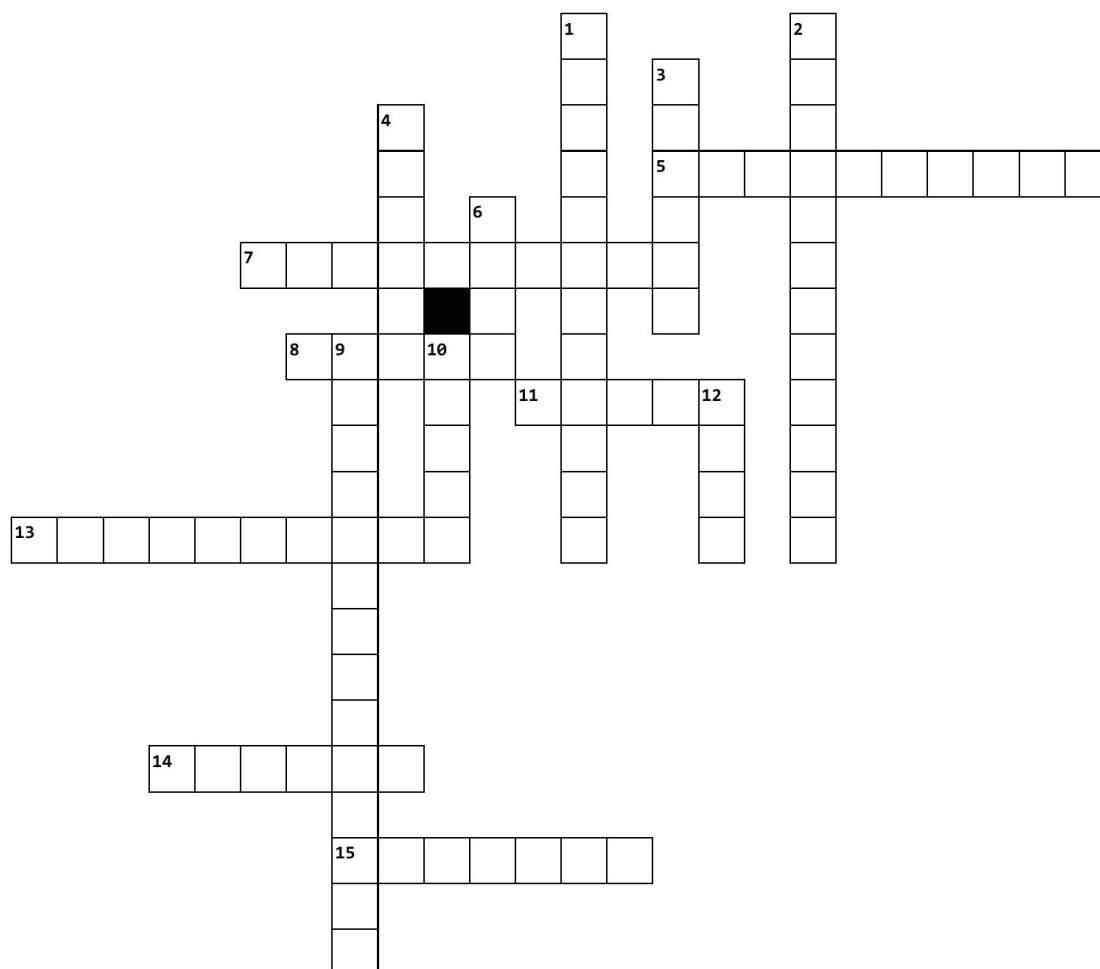

Innehållsförteckning

Sossens korsord.....	4
Bokmässan i Helsingfors och novelltävlingen <i>Vad händer?</i>	5
Intervju med Maria Turtschaninoff.....	8
Intervju med Sara Lund	10
Elevrådet i S:t Olofsskolan	11
Sossens elevråd vann Guldhatten.....	12
Intervju med lärarpraktikant	13
Intervju med Kim Virta.....	14
Intervju med Luukas Lammi.....	16
Intervju med Victoria Kotkamaa	17
Kan lärare faktiskt se skillnaden mellan ett elevarbete och en text av AI?	19
Lägeskoll med sjuorna i Sossen.....	20
Erasmusutbytet till Madrid	23
Knackkorvar och majs: två vanliga matvaror	27
Boktips: ”En tidsresa i rymden”	31
Teckning av Kasper Liljehammar: ”Sossen Boy”	32

Tips! Följ oss på Instagram: @oreoklubben

Sossen korsord

Across

- 5. Elever i sossen
- 7. Sossens adress, Sirkkalagatan...
- 8. Matte-Kim
- 11. Lärare Fridens liljor
- 13. Lilla matsalen
- 14. Provdag
- 15. Skolspråk

Down

- 1. Bildkonstklassen
- 2. Där firar vi Kulturdag och Julfest
- 3. Lärare i religion
- 4. Christer Karlsson
- 6. Färgen på positiv anmärkning
- 9. D
- 10. våning med språk
- 12. Sossens skoltidning

Korsordsskapare: Christian Bonnet i 8c

Bokmässan i Helsingfors och novelltävlingen *Vad händer?*

Vi, Christian och Erik från Tidningsklubben fick besöka Helsingfors bokmessa i oktober. Vi fick fara dit för att två (!) elever från Sossen hade fått pris i novelltävlingen *Vad händer?* Vi var där för att intervjua pristagarna. Vi åkte till Helsingfors med Victoria och Anu-Katja, som båda är ämneslärare i svenska och litteratur och vi är tacksamma att vi fick åka med. Vi fick även intervjua en författare, Karin Erlandsson! Under samma dag premierades också de som vann tävlingen för gymnasiet, *Argh!* Det är en kolumntävling. Båda tävlingarna arrangeras av SMLF, Svenska modersmåslärares förening i Finland.

Intervju med *Vad händer?* -vinnaren Linn Heinänen från Lagstads skola i Esbo

1. Hur känns det att ha vunnit?
 - Det känns jättebra och ganska överkligt. Man hade inte tänkt att man skulle vinna.
2. Vad handlar din novell om?
 - Den handlar om den här gemenskapen som man har med sin familj och som man ofta glömmer bort.
3. Har du varit med i tävlingen förut?
 - Jag har faktiskt deltagit sedan sjuan. Nu går jag på ettan i gymnasiet. (Novellen skickades alltså in när hon gick i nian).
4. Beskriv din novell med tre ord.
 - Taxametern, gemenskap och förhållande.
5. Vad är ditt tips åt andra som vill vinna tävlingen?
 - Att tänka utanför boxen och att skriva för sig själv, inte för andra.

Intervju med Ada Lindroos från S:t Olofsskolan som fick andra pris

1. Hur känns det att ha vunnit?
 - Det känns jättekul. Jag hade helt glömt bort att jag hade skickat in någonting till den här tävlingen så det kom helt som en överraskning när jag fick ett meddelande från Anu-Katja att jag hade vunnit, så det var kul.
2. Vad handlar din novell om?
 - I korthet så handlar den om en mamma som sörjer sin dotter som har försvunnit och hela byn har glömt det och fortsatt sitt liv men hon kan inte fortsätta. Hon känner att hon måste gå ut fastän hon inte alls känner sig okej.
3. Har du varit med i tävlingen förut?
 - Nej, det här var första gången.
4. Beskriv din novell med tre ord.
 - Rosa, mjölkkartong, saknad.
5. Vad är ditt tips åt andra som vill vinna novelltävlingen?
 - Använd sådant som du är intresserad av. Man kan använda det som sin ”musa”. Det gjorde jag, den är vagt baserad på ett verk av min favoritartist. Ifall det är något du verkligen brinner för, kan du skriva om det. Kom med bara, inget dåligt kan hända.

Intervju med Karin Erlandsson 24.10.2025 i samband med Bokmässan

Vem är du?

Jag är Karin Erlandsson och jag är författare. Jag kommer från Åland.

Hurdana böcker skriver du?

Jag skriver både barn- och vuxenböcker, jag har skrivit bland annat “Legenden om ögonstenen” och “Nattexpressen” för barn, och det har senast nu i höst utkommit en bok för vuxna som heter “Den klaraste källan i ensligheten”.

Vad brukar du skriva för genre?

Fantasy för barn och helt vanliga romaner för vuxna, men jag tycker att det är lite tråkigt att bara röra sig i verkligheten, så jag vill alltid skriva om någonting mera som händer än det vi vet säkert.

Vad är din favoritbok?

Av Lee Harper: “Att döda en härmtrast”.

Vilken lemonad påminner mest om din personlighet?

Pommac. Lite “sparkly” men alkoholfri.

Text och bild: Christian Bonnet i 8c och Erik Edgren i 8g

Intervju med Maria Turtschaninoff

Maria Turtschaninoff besökte niorna i S:t Olofsskolan onsdagen den tjugoförsta januari. Hon höll sin presentation i Åbo svenska arbetarinstitut.

Hur är det att jobba som författare?

Ibland är det ljuvligt och ibland är det hemskt. Det som är både det ljuvliga och det hemska är att jag bestämmer allt. Jag är min egen chef, vilket ger en mycket frihet men också mycket ansvar. Så det finns ingen chef som säger till mig att jag ska jobba hårdare utan det är jag som måste säga det åt mig själv, och ibland går det bra och ibland går det sämre.

Hur var du som elev i högstadiet?

Högstadiet var säkert den jobbigaste tiden för mig som elev. Jag var ganska osäker och letade efter vem jag var. Jag försökte passa in på olika sätt och så gick jag i en skola i Helsingfors som var, för att säga hur det var, ganska snobbig. Man behövde ha vissa märkeskläder och sådant för att "passa in". Någon gång på nian tror jag att jag bestämde mig för att skita i allt och börja klä mig helt annorlunda än alla andra och jag var nervös för att göra det. Sedan märkte jag att ingen sa något eller brydde sig och det var en frihetskänsla.

Om du inte skulle jobba som författare, vad skulle du göra då?

Jag skulle säkert ha fortsatt som journalist. Jag jobbade som journalist på radion när jag blev färdig med mina studier och jag tyckte om det i och med att man fick träffa väldigt många olika människor. Man fick åka till olika platser som man annars inte skulle ha åkt till för att göra intervjuer och reportage. Men mitt hjärta var aldrig riktigt där för jag ville egentligen skriva. Men jag skulle säkert jobba som journalist och ändå skriva för skrivbordslådan om inte författandet skulle vara mitt yrke.

Hur länge har du jobbat som författare?

Det är svårt att säga när det liksom blev mitt jobb, men min första bok gavs ut 2007. Jag har jobbat heltid som författare sedan år 2008. Men jag har ibland gjort några frilansuppdrag och uppdrag för olika uppdragsgivare för att få det att gå runt ekonomiskt.

Hur många böcker har du skrivit?

Nio, plus en kokbok. Jag har även deltagit i en mängd antologier, vilket betyder att många författare skriver korta berättelser.

Vad läste du som ung?

Jag läste mycket fantasy, men faktum är att jag läste vad som helst. Det fanns inte så mycket att annat att göra på 80- och 90-talet. Så speciellt när vi var på landet när vi inte hade någon el eller TV så gick jag alltid med en tom ryggsäck till bibban i början av sommarlovet och så tog man så många böcker som rymdes. Och då var det klassiker, deckare, fantasy och allt. Och var jag än var, om jag inte hade något att göra, så tog jag fram en bok ur bokhyllan oavsett vad det var. Jag läste ganska tidigt vuxenböcker och liksom allt.

Om du skulle vara en kaffesort vilken skulle du vara och varför?

Jag skulle vara en ”frappuccino” med massa vispgrädde och massa sött för att jag tycker om socker, och för att jag inte dricker så mycket kaffe.

Hur ofta skriver du?

Nästan varje dag, men det betyder inte att jag varje dag skriver på en bok utan jag skriver också anteckningar och dagbok. Förr skrev jag även många brev, men det gör jag inte så mycket mera. Jag skriver ner tankar och idéer och jag testar idéer i mina anteckningsböcker. Det är sällan det går en dag utan att jag skriver något alls. Kanske någon söndag ger jag mig själv en paus.

Intervju: Erik Edgren i 8g och Amanda Sun i 8e

Bild: Amanda Sun i 8e

Intervju med Sara Lund

Sara Lund började i Sossen i höst. Denna intervju gjordes med henne i början av läsåret. Hon har undervisat i kemi och fysik i år.

1. Hur länge har du jobbat som lärare?

- Inte så hemskt länge, egentligen har jag börjat nu på hösten då jag började i S:t Olofsskolan. En månad alltså.

2. Vad gjorde du innan du började jobba här?

- Jag jobbade som forskare, jag doktorerade vid Åbo Akademi. Jag disputerade förra december.

3. Vad är det bästa med att vara lärare?

- Det är många saker som är bra men jag har många trevliga elever och just den här interaktionen med unga människor. Man känner att man kan hjälpa och vara till nytta.

4. Vem är din bästa vän bland lärarna?

Alla fyke-lärare. Jag känner dem bäst.

5. Vad skulle du jobba med om du inte skulle jobba som lärare?

- Jag tror att jag skulle jobba som forskare. Det är det jag gjorde tidigare och det skulle jag göra om jag inte skulle vara lärare.

6. Vad lyssnar du på för musik?

- Jag lyssnar ganska mycket på musik, klassiskt. Jag lyssnar också på pop och rock. På sistone har jag lyssnat på Jimi Hendrix och Bob Dylan med min son.

På våren fick vi veta att Sara inte ska jobba här nästa läsåret. Vad ska du göra på hösten?

- Jag blev erbjuden en post-doc tjänst på Åbo Akademi, som varar två år. Jag har trivts jättebra i Sossen och jag har haft jättetrevliga elever. Det handlar om arbetssäkerhet (alltså att jag vet att jag får längre jobb där än här).

Text: Christian Bonnet 8c

Bild: Privat

Elevrådet i S:t Olofsskolan

Elevkårens struktur ändrades för i år. Styrelsen finns inte något mera utan det finns endast ett stort elevråd. Meningen var att det skulle bli mera jämlikt och att vem som helst skulle kunna komma med. Klassföreståndarna berättade om elevrådet till sina klasser och de som var intresserade fick anmäla sig. Elevrådet jobbar med att representera eleverna och se till att Sossen är en så bra skola som möjligt.

Första mötet:

Mötet började med information och prat om vad elevrådet ska göra. Sedan började vi med ett spännande ordförandeval. Det kom tre kandidater: Leila Jungar i 9c, Christian Bonnet i 8c och Valter Lindman i 8e. Det blev ett jämnt val där Leila vann och Christian blev andra. Efter det valdes elever till olika ansvarsuppgifter och det fanns många som ville ha ett uppdrag. Ansvarig lärare för elevrådet är Eva Björkfelt.

Valresultat:

Ordförande: Leila Jungar 9c

Viceordförande: Christian Bonnet 8c

Sekreterare: Alexander Ek 8b

Evenemangsansvarig: Elis Nylund 7e

Kaféansvariga: Stina Björkgren 7a och Kerttu Setänen 7f

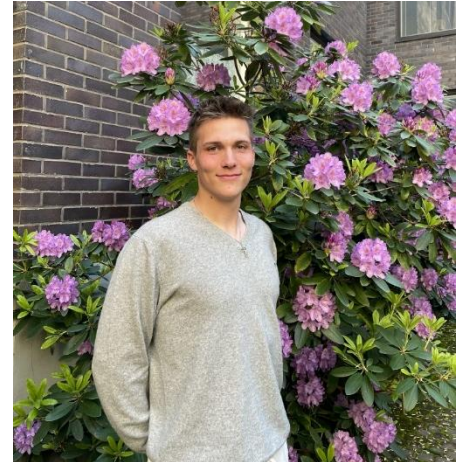
Miljöansvarig: Wilma Hagström 9e

Jämställdhetsansvarig: Harald Marttila 7f

Ansvarig för sociala medier: Pessi Äijälä 8c

Det finns många andra elever i elevrådet men vi är över tjugo, så jag skriver inte ner deras namn. På det andra mötet hade elevrådet äran att få besök från Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS.

Det var styrelsemedlemmen Adrian Liljeström som kom för att berätta om vad FSS är och vad elevkårer kan göra. Alla i elevrådet var väldigt nöjda med lektionen. Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS är ett förbund som hjälper elevkårer och står upp för finlandssvenska studerande på högstadiet och andra stadiet. Det är världens äldsta skolungdomsförbund och har många medlemmar. Om du vill bli medlem kan du gå in på skolungdom.fi. Medlemmarna får ett studiekort som man får rabatt med på många platser.

Text: Christian Bonnet i 8c

Bild: Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS (Adrian Liljeström)

Sossens elevråd vann guldhatten

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS ordnade sitt årsmöte Elevriksdagen, eller ERIK, 17–19.4 i Björneborg. På mötet delades Guldhatten som är ett pris för Svenskfinlands bästa elevkår ut. I år var det Sossens elevkår som vann priset på 1000 euro. Vi i elevkåren är väldigt tacksamma för det fina priset. Priset togs emot av elevkårens vice ordförande Christian Bonnet, sekreterare Alexander Ek och Pessi Äijälä, som är ansvarig för sociala medier. Pengarna ska antagligen användas till niornas bal och andra roliga evenemang, som till exempel klimatdagen. Vi fick priset för att vi ordnat Palestinakaféet och andra evenemang samt för att vi varit med och påverkat skolmiljön. Vi har bland annat varit med på lärarmöten och diskuterat toaförstörelsen. Hurra!

Motiveringen till priset:

”Det är med stor glädje och beundran vi tilldelar S:t Olofsskolan Guldhatten för deras engagerade och mångsidiga elevkårsarbete som främjar både gemenskap och globalt ansvar. Genom initiativ som Palestina café, samarbeten kring mänskliga rättigheter och stöd till välgörenhet visar de ett starkt samhällsengagemang. Samtidigt har elevkåren aktivt förbättrat skolmiljön och trivseln genom konkreta åtgärder och ett starkt elevinflytande. Helheten gör dem till en mycket värdig vinnare av guldhatten.”

Text: Christian Bonnet i 8c

Bild: Privat

Från vänster till höger: Pessi Äijälä i 8c, Christian Bonnet i 8c och Alexander Ek i 8b

Intervju med lärarpraktikant

1. Vem är du?
 - Jag heter Catarina Björkholm. Jag studerar finska på Åbo Akademi och jag studerar till ämneslärare.
2. Vad tycker du om Sossen?
 - Sossen är trevligt. Alla har varit jättetrevliga, både lärare och elever. Jag har studiekompisar som har gått i den här skolan så jag har hört om den.
3. Vad är ditt första intryck av skoltidningsklubben?
 - Roligt, det känns som om ni kan bolla idéer och vara er själva.
4. Vilken lärare i Sossen är trevligast?
 - Jag har bara varit här i två och en halv vecka och jag har mest varit med Nina.

5. Om du skulle vara ett verktyg, vilket verktyg skulle du vara?
- Stämjärn. Det är det enda verktyg som jag minns från högstadiet. Jag gillade att arbeta med stämjärn och det var tillfredsställande.

Text och bild: Christian Bonnet i 8c

Intervju med Kim Virta

Kim Virta är en våra lärare som undervisar i matematik, kemi och fysik. Han har jobbat flera år i Sossen men han har också jobbat vid Åbo Akademi under några år.

Hur känns det att vara tillbaka i Sossen?

Det känns nog riktigt bra.

Vad gjorde du under den tiden då du inte jobbade i Sossen?

Jag jobbade på en enhet som heter skolresurs och där har vi som uppdrag att öka intresset för matematik, naturvetenskap och teknik för barn och unga i Svenskfinland. Jag jobbade som utbildningsplanerare. Jag har hållit många workshoppar för elever på olika håll i Svenskfinland och besökt många skolor i västra och östra Nyland, samt Åboland. Jag talade med många lärare, såg hur olika skolor löser olika vardagsproblem och hur de anpassar undervisningen till den skolmiljö som de har, då skolorna är så olika varandra med både miljö utanför dörren och elevantal.

Vilka förändringar har du upptäckt när du har återvänt till Sossen?

Efter flera år i den här byggnaden så har man lagt märke till att vissa praktiska saker har ändrats som till exempel längden på raster och lektioner samt lektionstider. Rastaktiviteter har även fått mera uppmärksamhet i och med de nya reglerna för telefonanvändningen men i det stora hela så rullar allting på som tidigare.

Vem är din bästis bland lärarna?

Jag tror inte att jag kan nämna en bästis. Vi delar ett arbetsrum med NatVet lärarna (alltså de som undervisar i matematik, fysik, kemi, biologi, geografi och hälsokunskap), så det blir mycket att diskutera och prata om med dem. Det är alltid trevligt att träffa andra i samband med maten, möten av olika slag eller annars bara i korridoren men jag kan inte utse en bästis.

Men kan du nämna två eller tre som du känner att du är närmast med?

På fritiden har jag mest att göra med Yggis då vi båda är intresserade av motion och idrott. Vi har orienterat mycket tillsammans och under orienteringspassen pratar man om mycket annat i livet så på någon nivå så utvecklas ett vänskapsband, som är lite annorlunda än då man enbart träffar kollegorna i skolhuset.

Så är då Yggis din "bästis" bland lärarna?

Kanske på det sättet att man känner varandra kanske bäst som människor.

Saknar du att jobba vid Åbo Akademi?

Jag är fortfarande timanställd på ÅA så jag jobbar där på fredagar. Jag jobbar där som skolresurs och då får jag träffa mina gamla arbetskompisar varje fredag, så det är väldigt roligt. En stor fördel är att man hinner äta i 45 minuter och man hinner prata där i lugn och ro. Här är det en mer tajt tidtabell.

Vill du hälsa något till eleverna?

Jag skulle vilja hälsa eleverna att vi har jättefina elever här i S:t Olofsskolan. Jag vill hälsa alla elever att de ska våga vara sig själva. Jag försöker alltid, om möjligt höja på deras självförtroende då det finns möjlighet, för vi är alla bra på ganska många olika saker och då talar jag inte enbart om skolämnen. Som elev är det bra att försöka ha en sådan inställning att man försöker sitt bästa också under skoldagen, även då det handlar om olika ämnen och lektioner.

Intervju: Elis Nylund i 7e

Bild: Privat

Intervju med Luukas Lammi

Luukas Lammi vikarierade Tommy Holm hösten 2025 och han ska vikariera Victoria Kotkamaa under läsåret 2026–2027.

1. Hur länge har du jobbat som lärare?
 - Sedan år 2024 har jag gjort inhopp och mitt första längre vikariat var när jag vikarierade Tommy hösten 2025.
2. Vad gjorde du innan du började att jobba här?
 - Jag studerade till moddalärare och jag har också jobbat med ordkonst i Åbo.
3. Vad är det bästa med att vara lärare?
 - Att få umgås med ungdomar är det bästa.
4. Vem är din bästa vän bland lärarna?
 - Alla andra moddalärare men Victoria har jag varit mest i kontakt med.
5. Vad skulle du göra om du var inte lärare?
 - Jag skulle kanske jobba som en författare eller en bibliotekarie, men någonting med litteratur.
6. Vad lyssnar du på för musik?
 - Jag lyssnar på rock, punk och country. Och lite hårdare inom pop.

Intervju: Amanda Sun i 8e

Bild: Privat

Intervju med Victoria Kotkamaa

Victoria har undervisat i svenska och litteratur sedan hösten 2022 i S:t Olofsskolan.

1. Hur länge har du jobbat i Sossen?

- Det här är mitt fjärde år.

2. Varför började du att arbeta som en lärare i Sossen?

- Jag var i slusket i mina pedagogiska studier i Vasa när jag fick veta att det kommer att finnas lediga jobb i S:t Olofsskolan. Jag visste även att jag ville komma tillbaka till Åbo, så därför sökte jag hit. För mig är svenska och litteratur ett väldigt demokratiskt ämne. Det är viktigt att alla lär sig att läsa och skriva, men inte bara det utan också att vara källkritisk och att

inneha en god läsförståelse. Det är så avgörande för hur väl man förstår texter. Att kunna uttrycka sig själv är också väldigt viktigt. Det analytiska tänkandet som finns i grammatiken lär en att se språket på ett annat sätt. Att få jobba med litteratur och språk är väldigt givande för mig, samt att få jobba med ungdomar.

3. Vad har varit det bästa som moddalärare?

- Att få läsa elevernas texter, att få ta del av deras tankar och elevkontakten. Man kan lära känna eleverna bättre i olika kreativa skrivuppgifter jämfört med vissa andra ämnen. Jag tycker också att det är roligt att arbeta med kreativt skrivande och andra kreativa uppgifter som eleverna brukar tycka om.

4. Vart kommer du att fara?

- Jag kommer att vara kvar i Åbo i och med att jag ska börja arbeta på Åbo Akademi. Den här hösten ska jag börja forska om litteraturundervisning på ÅA. Min forskning är en

kombination av det pedagogiska, dvs. hur man undervisar och hur man då undervisar litteratur, i detta fall poesi. Jag älskar litteratur och speciellt poesin har en speciell plats i mitt hjärta. Så jag ska börja doktorera. När jag studerade i Vasa ett halvt år så frågade min handledare mig redan då om jag skulle vara intresserad av att jobba vidare med olika projekt, men jag sa att jag vill ut på fältet först för att se hur det fungerar i en skola. Jag vill vara en forskare som också vet hur det ser ut i skolan och vad som kan vara konkret att genomföra. Så de saker jag har lärt mig här så kommer jag att ta med mig och det kommer att vara ett väldigt värdefullt perspektiv i min forskning. Det finns inte heller så mycket forskning på svenska i Finland om litteraturundervisning. Jag vill vara med och jobba för en så bra skola och undervisning som möjligt. Jag är tacksam över att ha fått den möjlighet som jag nu får. Det som jag kommer att sakna mest är eleverna.

5. Vem är din bästa kompis av lärarna?

- Man har många goda vänner bland lärarkollegiet. Speciellt när man kommer som ny lärare är det viktigt att man hittar stöd, och att man känner att man har någon som vägleder en och som berättar lite hur saker fungerar. De som jag har haft mest kontakt med är förstås mina ämneskollegor Anu-Katja, Marina och Tommy, i och med att vi undervisar i samma ämne. De har hjälpt mig vid behov, vilket har varit väldigt fint att kunna räkna med. Vi brukar ha möten tillsammans där vi planerar undervisningen och vi skriver även prov tillsammans.

6. Hurdan musik lyssnar du på?

- Jag har lyssnat ganska länge på heavy metal, men det började med att jag lyssnade på hårdrock i högstadiet. Jag lyssnar dock inte bara på heavy metal men det är definitivt en favoritgenre. Jag har en ganska bred musiksmak, då jag till exempel har sett både Slipknot och Taylor Swift live. Så jag lyssnar också på popmusik eller så att säga mera "mainstreammusik". Det går lite i perioder vad jag lyssnar mest på. För mig hänger lyrik och musik ihop så musiken har varit en stor del av mitt liv. Jag tog även pianolektioner under min uppväxt.

Intervju: Amanda Sun i 8e

Bild: Privat

Kan lärare faktiskt se skillnaden mellan ett elevarbete och en text av AI?

Nedanför har det skrivits två texter. En av dem har en elev skrivit medan den andra har blivit genererad av en AI. Jag har frågat olika ämneslärare i läsämnen om de har kunnat känna igen vilken som är vilken, dvs. kan de se vilken text som är AI-genererad eller inte? De har först fått läsa igenom texterna och sedan gissa och motivera sina svar. Rätta svaren finns längst ner.

1. Hunden

Den tama hunden som människan har som husdjur härstammar från vargen. Hunden har använts för olika syften genom historien, som herde-,

drag-, vall-, jakthundar och sällskapsdjur. Hundar har ett otroligt lukt- och hörselsinne, hundens luktsinne är minst 40 gånger bättre än människans. Hundarnas livslängd är mellan 10 och 13 år men det är både individuellt och varierar på rasen. Genomsnittet av hundarnas kullar ligger kring sex valpar, och i praktiken kan en honhund ha upp till tre kullar om året men det anses vara både oetiskt och honhunden behöver viloperioder mellan kullarna. Hundar helt som andra däggdjur ger de också di åt ungarna.

2. Hundar – människans bästa vän

Hunden är ett av de första djuren som tämjdes av människan, och har varit vår följeslagare i tusentals år. De tillhör arten *Canis lupus familiaris* och är nära släkt med vargen. Hundar finns i många olika raser med varierande storlek, päls och personlighet. De används som sällskapsdjur, men också i arbete – till exempel som ledarhundar, polishundar eller räddningshundar. Hundar har ett välutvecklat luktsinne och är mycket lojala mot sina ägare. Med rätt träning och omsorg kan de bli kärleksfulla och trofasta familjemedlemmar.

I undersökningen deltog det femton olika ämneslärare, varav fem av dem var språklärare, fem matematiklärare, tre biologi- och geografilärare och resten var historielärare. En av lärarna hade också fått veta vilken elev som hade skrivit texten. Av alla lärare var det två matematiklärare som svarade fel på frågan om vilken text som var gjord av en elev eller AI.

En sak som alla lärare som hade svarat rätt höll med om var att elevens text hade många grammatiska fel. Saker som de också märkte var att texten av AI:n var väl sammanfattad medan elevens hoppade fram och tillbaka, samt att AI hade använt ett svårare ordval.

Rätt svar: Texten ”Hunden är skriven” av en elev och texten ”Hundar- människans bästa vän” är skriven av AI.

Text och undersökning: Amanda Sun i 8e

Bild: Pixabay

Lägeskoll med sjuorna i Sossen

Övergången från lågstadiet till högstadiet medför många förändringar. Det kan vara både spännande och skrämmande med en helt ny skola, helt nya klasskompisar och helt nya lärare. Jag har intervjuat Stina Björkgren i 7a, Harald Marttila i 7f och en anonym om den första tiden i S:t Olofsskolan.

Hur kändes det före jämfört med nu att börja högstadiet?

Stina: Före jag började kändes det nervöst och läskigt men ändå spännande att påbörja ett nytt skede i livet. Nu känns det normalt som om jag alltid gått här.

Anonym: I början var det nervöst men sedan när man började så fanns det inga nerver kvar.

Harald: Före var det lite nervöst. Till skillnad från lågstadiet är byggnaden inte byggd för att vara en skola.

Vad är den tydligaste skillnaden mellan lågstadiet och Sossen?

Stina: Jag tycker att vi har mycket mer frihet i högstadiet och man får vara mer självständig än i lågstadiet.

Anonym: Här har man mer frihet än i lågstadiet men det är lite synd då vi har en så liten skolgård.

Harald: Människorna är vildare.

Hade du sett fram emot att få använda mobiler på rasterna?

Stina: Inte direkt eftersom jag från tidigare är van att vara utan telefonen på rasterna. När jag fick veta om mobilförbudet brydde jag mig inte så mycket egentligen men att ha möjlighet att kunna kolla schemat och läxor på Wilma hade varit bra.

Harald: Nej, jag vet inte varför det skulle behövas och jag är van vid att inte ha telefon.

Anonym: Jo det hade jag nog.

Är det en bra eller dålig sak med ämneslärare?

Stina: Jag tycker att det är en bra sak när lärarna är specialiserade på sitt ämne och att skoldagen blir mer mångsidig.

Anonym: Det är nog en bättre sak när de kan sina saker, på lågstadiet så undrade man lite: Kan de det här eller inte?

Harald: Det är en bra sak för lärarna vet vad de pratar om och är specialiserade på sitt ämne.

Hur trivs du med att vara inne på rasterna?

Stina: Jag skulle hellre vara ute då luften är dålig och man lätt får huvudvärk men då mina vänner stannar inne så gör jag också det för jag vill inte vara ensam.

Anonym: Bra och dåligt. Det är dåligt eftersom man så sällan går ut då det är liten gård och korta raster men det är bra då man får lite mer tid med kompisar.

Harald: Det skulle vara helt roligt att fara ut på rasterna men vi har inte så många raster förutom matrasten men man har inte ens alltid den i schemat.

Andra tankar du vill dela?

Stina: Jag tycker att skolan borde tillåta mera rastplatser utomhus som fler ställen i Samppalinna och Idrottsparken.

Anonym: Man borde ha en rast per dag då man får använda telefoner, till exempel den som börjar kl.13.10.

Harald: Det finns många bra lärare här men det finns vissa som verkar ha en uppfattning om att skolan inte ska vara rolig.

Intervjuer: Elis Nylund i 7e

Bild: Pixabay

ERASMUS-UTBYTET TILL MADRID

19.3.2026-26.3.2026

Vi vistades en vecka i Spaniens huvudstad Madrid. Utbytet skedde med skolan El Colegio de Nuestra Señora del Pilar. Innan resan hade jag studerat spanska i nästan fyra år och jag förberedde mig egentligen inte på något särskilt sätt förutom att packa min resväska.

Under veckan lärde vi oss mycket om Spaniens historia genom guidade turer samt berättelser från lärare och elever som deltog i utbytet. Vi fick också uppleva den spanska kulturen genom att besöka turistattraktioner, följa de lokals vardag och äta traditionell mat enligt deras vanliga mattider. Vi gick mycket och lärde känna olika områden i staden – i genomsnitt gick vi ungefär 25 000 steg per dag.

Efter att vi hade landat och träffat våra värdfamiljer åkte vi direkt hem till dem och åt middag. Många av oss fick prova spansk potatistortilla. Den första hela dagen, fredag, fick vi en rundtur i skolan och dess närområde. Efter skolan gick vi nästan alla tillsammans och åt lunch. Senare åkte vi in till staden för att shoppa. Det var roligt men eftersom vi rörde oss i en stor grupp blev det i vissa skeden stressigt och överstimulerande. Efteråt följde några med på värdelevernas träningar och på kvällen åt vi tapas på en regnig uteservering.

På lördagen följde jag med på en volleybollsmatch, och före det åt vi churros. På kvällen åkte vi ännu en gång in till staden. Senare samlades några av oss hemma hos min utbyteselev och hade pizzakväll. Söndagen började med ett besök på en livlig marknad. Efteråt åt vi lunch på restaurang. Våra värdelever gick senare för att studera på ett kafé, vilket gav oss finländare möjlighet att gå själva runt i staden. Det kändes skönt att kunna ta vår egen tid och själva bestämma vart vi ville gå. På måndagen deltog jag i deras simlektion. Efteråt fick vi en rundtur i gamla stan, bland annat vid Puerta del Sol, och senare besökte vi museet Prado. På kvällen tog våra värdelever oss till den stora parken El Retiro i solnedgången, vilket var väldigt vackert.

På tisdagen åkte vi till Toledo, vilket var resans höjdpunkt. Efter en guidad tur fick vi gå runt fritt i den gamla staden, vilket var väldigt roligt. Under vår fritid provade vi många olika bakelser, och senare fick vi också se en fantastisk utsikt över staden. Den sista dagen hade vi gemensamt program i skolan samt brunch. Under fritiden åkte vi till Retiroparken och njöt av det fina vädret. Efter skoldagen samlades vi alla, köpte yoghurtglass och åt tillsammans en sista gång. På kvällen gick jag ut och åt med min värdfamilj innan jag packade inför hemresan.

I slutet av resan kändes veckan trots allt för kort, även om början hade känts lång. Under utbytet fick jag uppleva mycket nytt och lära känna många nya människor, särskilt de som jag reste med från Finland. Jag fick också många möjligheter att tala spanska, vilket definitivt var till nytta. Eftersom både Finland och Spanien tillhör EU finns det vissa likheter, som till exempel att båda använder euro och är demokratier med både kust- och inland. Där tar dock likheterna till stor del slut. I Spanien skiljer sig matkulturen starkt, särskilt när det gäller mattider, vilket hänger ihop med det varmare klimatet. Klimatet påverkar även klädstilen – medan vi gick runt i kjol och t-shirt hade många spanjorer på sig jeans och långärmade tröjor. Spanien har också fler och större städer, fler turister och en betydligt större befolkning än Finland. Jag upplevde även att det finns mer att göra i Madrid än i Åbo, eftersom det är en större och mer historiskt rik stad.

Samtidigt märktes det ibland att planeringen inte alltid fungerade. Eftersom staden är stor kunde planer ändras snabbt och det hände att vi blev stående medan värdeleverna försökte bestämma vad vi skulle göra härnäst. Ofta visste vi inte vart vi var på väg. Trots det var de aktiviteter vi faktiskt gjorde väldigt roliga – ofta var de enklaste sakerna, som att sitta på en bar, det bästa. Det var överraskande att se hur trångt det kunde vara i vissa områden. På marknaden El Rastro var det till exempel så mycket folk att vi ibland behövde hålla varandra i handen för att inte tappa bort varandra. På samma gång så var det en intressant upplevelse, eftersom det inte riktigt finns något liknande i Finland.

En annan sak som förvånade mig var matkulturen. Jag visste att man delar mycket mat och äter sent, men jag blev ändå överraskad av hur annorlunda måltiderna kunde vara. Till exempel kunde frukosten bestå av endast ett glas kakao och måltiderna var ibland enklare än jag hade förväntat mig. Jag försökte tala så mycket spanska som möjligt, särskilt med min värdfamilj och när jag var ute i staden. Ibland ville spanjorerna hellre tala engelska, vilket gjorde det svårare att öva, men för det mesta fungerade det bra. Jag lärde mig också nya ord och uttryck som till exempel "interior" och "exterior".

Skolsystemet skiljer sig mellan Finland och Spanien. I Finland har vi varierande skoltider och tidig lunch, medan de i Spanien oftast har samma schema varje dag och de äter först efter skolan. En dag slutade de så sent som klockan 17 och även fritidsaktiviteterna var sena. Skolan ordnade många aktiviteter och tävlingar, vilket kändes ovanligt jämfört med Finland. Det var mycket intressant att få uppleva kulturen på ett autentiskt sätt och inte bara som turist. Familjen jag bodde hos var mycket välkomnande och jag kände mig snabbt som hemma.

Vi planerade mycket för spanjorerna när de kom hit, för att undvika stökigheten vi kände i Spanien. Det lyckades superbra och de verkade alla ha haft det kul, trots att Finland kanske är mindre intressant än Spanien! Vi tog dem till exempel till olika stränder för att se solnedgången, bowlade, åt glass, gick ut och äta, åkte på båttur, gick på fiskmarknad, besökte Helsingfors osv. Enligt mig var deras besök extremt lyckat!

Här syns hela gruppen, som deltog i utbytet, i Toledo: Linnea Hanski, Wilhelm Isaksson, Max Wahlroos, Kasper Sottinen, Ingrid Koivuniemi, Alex Kackur, Alvi Karppi, Isabel Berndtsson, Frans Nyman, Amanda Widenius, Aaron Kantola, Brianna Holm, Elsa Engström, Amanda Lind, Cia Karlsson, Emilia Johansson, Ada Brunberg, Lina Rönnlund, Leila Jungar, samt lärarna Eva Björkfelt och Jessika Neuman

Text: Lina Rönnlund i 9c

Bild: Privat

Knackkorvar och majs: två vanliga matvaror

Korven som en vara förr i tiden

Korvar har ätits av människan i tusentals år. Det var ett sätt att använda rester av slaktade djur och för att spara kött till senare. Det fornnordiska ordet korv betyder böjd och stump. Det användes för första gången i en text år 1539. De första skrifterna där korven nämns kommer från 3000 f.Kr. i Mesopotamien (i nuvarande Irak) av sumererna. Om man söker på nätet kan man hitta att den femte romerska kejsaren Nero brukade äta korv på en högtid kallad Lupercalia. Det saknas dock en tydlig källa för om ätandet av korv hade en speciell koppling med festen, men högst antagligen brukade man äta korv året runt.

Med tiden lärde sig människan att konservera saker genom till exempel rökning, kokning eller saltning kunde korvarna förvaras även längre. På den tiden reste man inte lika mycket så informationen spred sig väldigt långsamt. Därför hade vissa ställen endast lokala kryddor och köttsorter, vilket resulterade i att olika korvsorter uppkom med tiden. Korven hade länge varit mat för de fattiga eller ”arbetande”. Den enda korven som var populärare bland rika var den som användes som pålägg. Korven blev populärare för allmänheten mellan 1800 och 1900-talet eftersom folk från landsbygden flyttade in i städerna och korven började massproduceras i fabriker. Före det hade den för det mesta blivit tillagad hemma på gårdar av de djur man slaktade, men korv var fortfarande inte på den tiden det som de rika åt.

Konsumtion och försäljning av korvar

Korvar tillverkas på flera olika sätt. Traditionellt sett så börjar man med att blanda ingredienserna till en slät korvsmet. Smeten brukar variera beroende på vilken sort man lagar. Efter det ska den stoppas in i ett fjälster (djurtarm) eller kollagenhölje. Nuförtiden tillverkas det även av syntetiskt material vilket kan göra priserna billigare. Fjälstret träs ut på ett korvhorn som är till

för att dra det ut vilket underlättar fyllningen av smet. Efter det är det bara att koka, röka, eller salta korvarna. En studie gjord av HK från 2024 om finländarnas ätande av korv, som baserade sig på tidigare årsförsäljningar av korv mellan maj och augusti, visade att Finland hade en konsumtion på 30 miljoner korvpaket, 120 miljoner korvar, 1 miljoner korvar per dag. 41 667 korvar i timmen äts under sommardygnet. 30 miljoner korvpaket är ungefär tio miljoner kilogram korv.

Av kryddade grillkorvar är de med ost de mest populära. Konsumtionen av korvar har gått ner vilket delvis beror på att broilerns popularitet har ökat. Tidigare var den fortfarande ny på grillmarknaden men nu har den blivit det mest populära grillköttet. Det säljs cirka 170 miljoner euro värt av grillmat och det mesta av det är korv. Enligt Atria så grillar 72% av finländarna varav 60% av dem är män. De säger också att den typiska grillaren är en man som bor i ett enfamiljshus med ett par andra i södra Finland. Orsaken varför grillandet ses som väldigt ohälsosamt är för att många äter väldigt obalanserat. Många glömmet tallriksmodellen när man grillar.

Korv i sig själv är inte det mest hälsosamma man kan äta. Själva grillande kan också vara en hälsorisk. I Finland finns det också sällskap som till exempel Akateeminen Kiuas-Seura ry (Akademiska Korv-Societetet rf) som provsmakar olika korvar. När en korv säljs i en butik måste följande saker stå på förpackningarna enligt Livsmedelverket: kötthalten i procent, om huvudingrediensen är någonting annat än kött, köttets ursprungsland, fetthalten, bruksanvisningar, om korvskinet är ätbart och salthalten. Enligt Finlandssvenska måltidsakademins gastronomiska kalender firas Alla korvars dag 12.3, Grynkorvens dag är den tredje torsdagen i oktober och Hackkorvens dag är den tredje lördagen i oktober.

Majsens betydelse inom kulturen

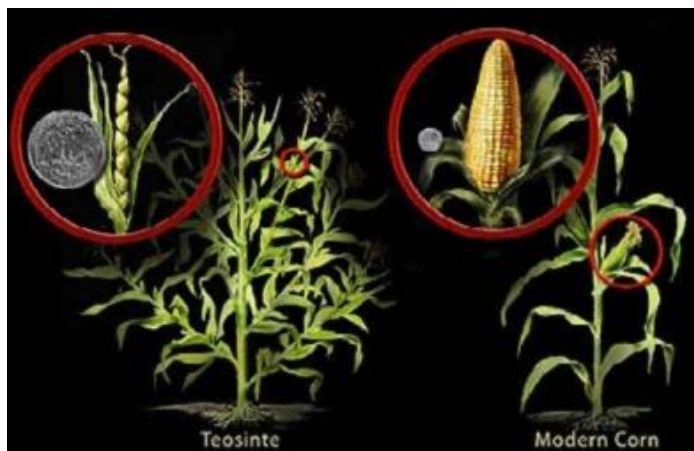
Majs är en ört som blir en till två meter hög. Den har hanblommor på toppen av stammen medan honblommorna är kolvar som finns i bladvecken. Majs har odlats i mellan 10 000–5000 år i Mexiko (olika källor säger olika saker). 1492 när Columbus upptäckte Amerika tog han med sig majs tillbaka till Europa. Därifrån spred den sig snabbt över hela världen. För många sydamerikanska ursprungsfolk som azteker och mayaindianer var majs mer än bara en råvara. För dem var den helig och vissa trodde att människan hade kommit från majs. Den var en symbol för överflöd och fertilitet, eftersom den ansågs vara helig var den ofta använd inom ceremonier. I

mycket gammal sydamerikansk konst kan man hitta många saker som är kopplade med majs. Många legender om majsen har berättats särskilt av det sydamerikanska ursprungsfolket.

Odling av majs

Majs är ett av de mest odlade spannmålen i världen, med USA, Kina och Brasilien som de största och viktigaste producenterna. USA är den allra största producenten med cirka 390 miljoner ton per år. Majsen är en ganska krävande växt att ta hand om då den vill ha mycket vatten och sol. Den föredrar väl dränerad jord med ett pH-värde på 5,5–7. Den har inte bara höga krav utan den kan också bli attackerad av många olika skadedjur och sjukdomar, till exempel sorkar, majsborrar, majsbladlöss, majsrost och mosaikvirus. Flera av sjukdomarna kan behandlas med hjälp av fungicider, insekticider och kontroll av miljön. Vissa arter är mera resistenta än andra. För cirka 5000 år sedan bland den amerikanska ursprungsbefolkningen brukade man odla majs på ett annorlunda sätt än vad man gör i dag. Till skillnad från dagens monokulturfält (ett fält där det växer bara en art) så brukade de ha flera arter på ett fält. De brukade odla majs med bönor och squash, tillsammans kallades de för de tre systrarna. Då brukade majsen växa först och börnorna kunde klättra upp längs majsens stjälk. Samtidigt täckte squashen marken vilket hindrade ogräs från att växa. Majs brukar ta upp en massa kväve och andra mineralämnen från marken. Bönor brukar släppa ut kväve i jorden vilket kan hjälpa jordmånen. Bönderna brukade göra ett hål i marken där de placerade ett av varje frö. En fördel med att odla flera arter är att om en art misslyckas så kan en annan lyckas.

Majsens ursprung

Majsen härstammar sig från den vilda gräsarten teosinte. Det tog forskarna väldigt länge att komma fram till det för att de ser väldigt olika ut. Majskolvorna är mycket större, har större korn och färre sidogrenar men egentligen är de väldigt lika genetiskt. De viktigaste skillnaderna mellan teosinte och majs är i generna teosinte glume architecture (tga1) och teosinte branched

(tb1). Den första genen tga1 påverkar det hårda skalet som finns runt varje kärna (glumma). Både majs och dennes förfäder teosinte innehåller tga1 men den variant som majsens har är muterad. Teosinte har ett hårt skal runt kärnan som täcker den helt och hållet medan majsens är mjukare och inte täcker den helt, vilket lämnar den öppen. Om bönderna inte skulle plantera en del av de muterade fröna skulle de försvinna. Den andra genen tb1 påverkar förgreningen av majsplantan. Genen minskar utvecklingen av sidokott från huvudgrenen. Genom att tillverka färre sidokott kan majsens fokusera mera energi på att göra kolvarna större. Det här betyder alltså att majs inte skulle ha uppkommit vilt i naturen om det inte hade varit för människan. En annan sak som gör att dagens majs är beroende av människan är att majs-korn inte faller av kolvarna på egenhand när de är mogna.

Majsens sorter och användning

De olika majsarterna skiljer sig inte bara inom färg och smak, utan också inom användningen. Den majs som människan äter som fryst eller från kolvarna kallas för sockermajs. Popcorn är en majssort med ett extra hårt skal som spricker vid upphettning. Majs har blivit en standardvara i olika kök runtom i världen. Olika proteiner som hittas i majs används som stabilisatorer. Majs kan också användas som biobränslen, men studier har visat att det ändå är bättre att använda majs som mat i stället eftersom majs fungerar bättre som föda än bränsle. Majs används även som foder för djur då de innehåller mycket energi och stärkelsor.

Text: Amanda Sun i 8e

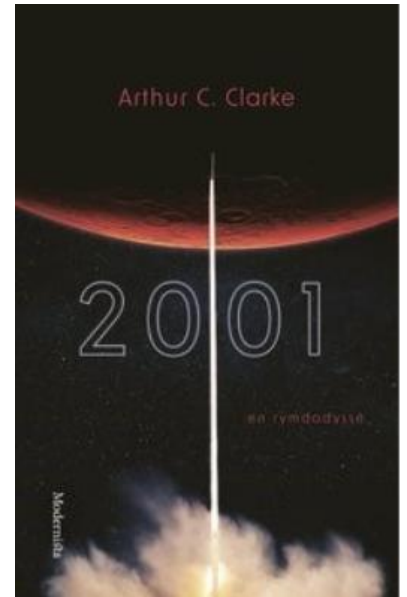
Information hämtad från:

[Vetenskapens förfäder - förhistorisk genetiskt modifierad majs | Vetenskap | AAAS | Great Journey](#)
[Finländarna vräker i sig korv – näringsterapeuten chockad – Hufvudstadsbladet](#)

Bild: hämtad från [Comparing the form of modern corn \(maize\) and its wild relative... | Download Scientific Diagram \(Researchgate.net, hämtad måndagen 27.4.\)](#).

Boktips: ”En tidsresa i rymden”

Boken 2001 - en rymdodyssé är skriven av den brittiske författaren Arthur C. Clarke. Det är en science-fictionbok som skrevs år 1968 ett år innan människan hade landat på månen. Människoaporna var då på väg att dö ut när den första monoliten kom till jorden men monoliten kom att förändra människans utveckling för all framtid. Doktor Floyd och hans grupp hade undersökt TMA-1 som de hade hittat. Upptäckten av en andra monolit hade blivit gjord, men man visste inte då vad den var. Monoliten kom att leda dem mot Japetus en av Saturnus månar. Till slut följer man astronauten David Bowman och hans resa till månen Japetus och vad som finns där.

2001 är den första delen i rymdodysséserien. De andra delarna är 2010, 2061 och 3001. De alla utgavs mellan åren 1968 och 1997. Många av händelserna i boken 2001 baserade sig på andra berättelser som Clark hade skrivit. Samtidigt som boken skrevs gjordes det en film vid sidan om som dirigerades av Stanley Kubrick. Filmen är en av de mest kända sci-fi filmerna i historien. När filmen gjordes användes det små modeller för bland annat de olika rymdfarkosterna för att göra det mer realistiskt och för att tekniken på den tiden var inte tillräckligt bra för att det skulle kunna göras med dator. Tekniken var inte så utvecklad då som den är i dag så till exempel var det för svårt att göra ringarna på Saturnus. Därför ändrades handlingarna på Japetus till lagrangepunkten som är ett ställe mellan Jupiter och månen Io.

Det är viktigt att läsa boken innan man börjar kolla på filmen. För att under filmens första del, åtminstone under tio minuter sägs det inte ett enda ord. Så om man inte har läst boken så kommer man inte att förstå vad händer. Det är spännande hur boken klarar av att täcka en tid från stenåldern ända till den moderna tiden. Den kan vara ganska svårt att följa med i bokens olika beskrivningar. Den är rekommenderad för alla åldrar men över tolv borde man vara för att förstå.

Recension: Amanda Sun i 8e

Bild: Förlaget Modernista

G O L L E E N

B O Y

- Teckning: Kasper Liljehammar i 9a